

4 | Dominikánský kostel sv. Kříže

Výstavba kostela s klášterem spadá do začátku 2. poloviny 13. století a byla vedena pod vlivem francouzské gotiky. Kostel sestává z halového trojlodí a dlouhého presbytáře. Nejvýznamnější uměleckou prací 1. etapy výstavby je vstupní sloupkový portál s hrotitým obloukem. Ve druhé stavební etapě došlo k zaklenutí presbytáře šestidílnou klenbou a byla sem umístěna nová okna. A konečně ve třetí fázi na počátku 14. století byly do lodi vestavěny pilíře, které dělí halový prostor. Trojlodí však zůstalo ještě nesklenuté, zaklenutí kostela proběhlo v 80. letech 14. století. Středověcí malíři vyzdobili vnitřní stěny chóru ornamentálními i figurálními malbami. Například i sloupky sedile nesou stopy barevné polychromie. Fragmenty memoriální nástěnné výzdoby jsou viditelné v křížové chodbě. V roce 1871 byl kostel zrušen, předán armádě, ta ho jako kasárna a skladistiště používala až do roku 1947. Stavební úpravy, které byly v té době provedeny, zcela zničily unikátní prostor. Na úrovni triumfálního oblouku byla totiž vyzděna příčka, postupně snesena raně gotická klenba a zazděna raně gotická okna.

Od roku 2005 je majitelem kostela město, které díky rozsáhlé rekonstrukci navrátilo původní vzhled kostela.

5 | Kostel sv. Ducha

Kostel je poměrně jednoduchá stavba obdélníkového půdorysu s trojbokým závěrem se systémem vnějších opěráků a věžičkou. Byl postaven roku 1612 na hřbitově, který se v té době nacházel ve Smetanových sadech. Původní renesanční podoba kostela byla zničena Švédy v roce 1645 a znovu byla postavena v barokním slohu (1661).

V roce 1869 se přestalo na hřbitově pohřbívat v souvislosti se zřízením dnešního ústředního hřbitova u Žižkovy ulice, kam také byly přeneseny některé honosnější hrobky. Hřbitov byl pak zrušen a plocha okolo kostelíka upravena na park.

6 | Evangelický kostel sv. Pavla

Je nazvaný na počest protestantského kazatele Pavla Sperata, který v Jihlavě působil. Právě on se zasloužil o přiklonění jihlavských k protestantství. Kostel se začal budovat v roce 1875 a o 3 roky později byl slavnostně otevřen. Je postaven v novogotickém slohu.

7 | Kostel sv. Jana Křtitele

Vznikl jako produkt kolonizace na sklonku 12. století. Byla to nejstarší kamenná stavba na celé Českomoravské vrchovině, postavena v románském slohu. Z této doby se dochovaly pouze obvodové zdi včetně úzkých oken.

Poničení kostelíka Jiřím z Poděbrad v r. 1458 vedlo k pozdější gotické přestavbě v závěru téhož století. V roce 1645 zničili kostel Švédové, znovu byl obnoven v barokním stylu.

U kostela sv. Jana Křtitele končily slavné havířské průvody, které jsou v současnosti pořádány jednou za dva roky. Jihlavské havíření se koná v měsíci červnu a je návštěvníky vyhledávané pro průvody v dobových kostýmech a bohatý doprovodný program.

Sakrální památky v Jihlavě

Turistické informační centrum Jihlava
586 01 Jihlava, Masarykovo nám. 2
tel.: 565 591 847
e-mail: tic@jihlava-city.cz

1

1 | Minoritský kostel Nanebevzetí Panny Marie

Areál minoritského kláštera s kostelem vznikl v naprosto neo-sídleném prostoru a výstavbu můžeme spojit s nejstarší vlnou středoevropských gotických staveb. Jeho budování započalo po roce 1221, vysvěcen byl v roce 1258. Kostel je trojlodní bazilika s dlouhým kněžištěm a krátkou příčnou lodí – transeptem – nezvykle orientovanou k jihu, k Assisi, rodišti zakladatele řádu sv. Františka. Velkou stavební zajímavostí je věž kostela, která nemá vlastní základy, ale je postavena na čtyřech velkých pilířích, jež vznikly uvnitř kostela křížením dvou hlavních lodí.

Výzdobu kostela tvoří mnoho unikátních obrazů, vnitřní plochy oblouků jsou pokryty unikátními freskami. Kromě dekorativních ornamentů se jedná o jednotlivé obrazy světců, dvě větší kompozice znázorňující Ukřižování a pozděně gotický nástěnný obraz *Majesta Domini* [1480]. Největší cenností kostela je freska *Přepadení Jihlavy*, umístěná vpravo u hlavního oltáře. Freska s vyobrazením přepadení města v roce 1402 měří přes 6 metrů, vznikla pravděpodobně do roku 1436, což dosvědčuje i původní nápis v dolním rohu. Hlavní oltář kostela byl dokončen v roce 1745. Jeho dominantou je velký obraz *Nanebevzetí Panny Marie*, sochy nad obrazem zobrazují Nejsvětější Trojici, vlevo sv. Jáchyma a vpravo sochy sv. Anny a Mariiných rodičů.

Barokní hudební kruchta byla nad hlavním vchodem do kostela dostavěna v roce 1756. Díky vystavění hudební kruchty došlo ke zlepšení podmínek pro rozvoj kostelní hudby, především zpěvu.

Od Vánoc do Hromnice je v kapli Božského Srdce Páně postavený největší Betlém na Jihlavsku. Průčelí kostela je třípodlažní, ukončené štítem s ústřední nikou. Fasáda má v každém podlaží niky se sochařskou výzdobou: sv. František z Assisi,

1

2

sv. Antonín Paduánský – sv. Řehoř, sv. Augustin – Panna Maria ve vrcholu štítu. Nad hlavním vchodem do kostela je v barokním provedení vytvořen znak Minoritů – kříž a dvě paže se stigmaty.

2 | Farní kostel sv. Jakuba Většího (Staršího)

Mimořádný význam pro život ve městě měl právě farní chrám zasvěcený sv. Jakubu Většímu. Kostel byl vysvěcen roku 1257 olomouckým biskupem Brunem ze Schaumburku a ze Staré Jihlavy sem byla přenesena fara náležející želivskému klášteru.

Kostel byl postaven jako trojlodní s delším presbytářem a závěrem o pěti stranách osmiúhelníka. Na přelomu 13. a 14. století byla vystavena severní věž. Stavba této věže, měřící 63 metrů, byla dokončena počátkem 14. století. Ones slouží věž jako vyhlídková. Ve 30. letech dostává kostel jižní věž – zvonovou. Od roku 1563 je v ní zavěšen zvon „Zuzana“, druhý největší zvon na Moravě.

Roku 1523 byl kostel zpuštěn požárem. V roce 1545 byly kvůli špatnému stavebnímu stavu sneseny a opět vystavěny obě věže. Jižní věž ale musela být kvůli statickým problémům v roce 1548 opět snížena. Obě věže pak byly o několik let později završeny renesančními báními.

Dominantou hlavního oltáře je největší obraz v kostele s názvem „Stětí sv. Jakuba“ je vysoký 7,5 metru (autor J. N. Steiner).

Kostel byl vždy pokladnicí uměleckých předmětů. Do okruhu Mistra krumlovské madony patří mimořá-

3

ně kvalitně provedená socha sv. Kateřiny ve stylu „krásných Madon“, z gotické doby pak vyniká unikátní dřevěná Pieta umístěná v barokní kapli Bolestné Panny Marie (přistavěna 1701–1703).

Další sochařské dílo, monumentální kamenné sousoší vysokých kvalit, nese název *Olivetská hora*. Bylo zhotoveno v roce 1490 v rámci velkého výzdobného programu pro kapli stojící vedle vyhlídkové věže. V obvodové zdi kostela zvenčí je vsazeno 13 náhrobních kamenů pocházejících ze zrušeného hřbitova.

3 | Jezuitský kostel sv. Ignáce z Loyoly

Příchod jezuitů do Jihlavy se datuje k roku 1625. Městská rada vyčlenila ke stavbě jezuitského areálu blok třiačtyřiceti měšťanských domů na severovýchodní straně Horního náměstí, postupně zde byl vystavěn kostel, jezuitská kolej a gymnázium.

Kostel sv. Ignáce je typickou jezuitskou stavbou. Byl postaven v letech 1683–1689 italským stavelem Jacopo Braschou a jedná se o jednolodní stavbu s 3 páry bočních kaplí a dvouvěžovým průčelím. Na výzdobě kostela má velký podíl především sochař Antonio Laghi. Pýchou kostela byla donedávna socha *Ukřižovaného*, tzv. Přemyslovský kříž ze začátku 14. století, nyní je umístěna v depozitáři Strahovského kláštera v Praze.

V kapli na pravé straně oltáře je umístěna unikátní kamenná plastika *Piety* řazená do okruhu tzv. krásných českých madon (kol. r. 1400). K výzdobě hlavní lodi kostela a bočních kaplí, byl povolán Karel Töpper. Malby byly dokončeny roku 1717. Tématem výzdoby se stala úcta ke jménu Ježíš, výtvarně zobrazena monogramem IHS a k zakladateli řádu sv. Ignáci z Loyoly. Ignácovo jméno je spojováno s latinským „ignis“ – oheň, proto je v malbách zachycen motiv spojený s ikonografií sv. Ignáce, symbolikou ohně a ohnivých paprsků. Hlavní oltář vznikl v roce 1766.

Dobrá akustika chrámového prostoru a kvalitní varhany z roku 1732 umožňují pořádání oblíbených koncertů duchovní hudby.

Průčelí chrámu tvoří tři řady nik s plastikami světců: sv. Alois, sv. Ignác z Loyoly, sv. František Xaverský a sv. Stanislav Kostka, v prostřední řadě: sv. Josef a sv. Jan Křtitel, v dolní řadě: sv. Petr a sv. Pavel, mezi nimi pod balkonem je soška Panny Marie.

3

